

Redegørelse nr. R 11 (7/4 2017)

Folketinget 2016-17

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 7/4 17 om rigsfællesskabet 2017.

(Redegørelse nr. R 11)

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

1. INDLEDNING

I redegørelsen er hovedvægten lagt på at beskrive problemstillinger, der er specifikke for Færøerne og Grønland eller relaterer sig til forholdet mellem Danmark og hhv. Færøerne og Grønland samt til indsatsområder med interesse for alle tre parter i rigsfællesskabet.

Udvælgelsen af emner i redegørelsen er udtryk for en prioritering i forhold til aktualitet og væsentlighed. Det betyder, at der er temaer i samarbejdet mellem parterne i rigsfællesskabet, som ikke berøres i redegørelsen. Der er samtidig taget hensyn til, at regeringens redegørelse om samarbejdet i Arktis (R 3 14/10 2016) også behandler emner om rigsfællesskabet.

I Redegørelse om rigsfællesskabet anvendes betegnelsen Naalakkersuisut for Grønlands landsstyre og Inatsisartut for Grønlands Landsting.

Der henvises til Redegørelse om rigsfællesskabet 2014 (R 12 8/4 2014) for en kort orientering om selvstyreordningerne, herunder statens tilskud til Færøerne og Grønland.

2. FÆRØERNE

2.1 Færøernes økonomi

Der har været markant økonomisk fremgang på Færøerne siden 2013. Væksten har især været drevet af stigende eksport af fisk og fiskeprodukter. Beskæftigelsen er høj, ledigheden er lav, og der er tegn på kapacitetsproblemer i bygge- og anlægssektoren.

Der ventes et offentligt overskud i år som følge af de gode konjunkturer. Der er imidlertid fortsat et strukturelt underskud. Hertil kommer, at der er udsigt til et øget udgiftspres de kommende mange år, hvor antallet af ældre vil stige mærkbart. Færøerne er således fortsat i en situation med betydeligt behov for konsolidering af de offentlige finanser.

Finanspolitisk holdbarhed

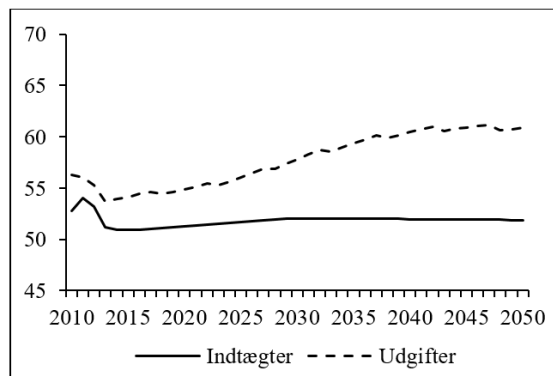
Færøernes Økonomiske Råd har i marts 2017 foretaget en ny vurdering af den finanspolitiske holdbarhed. Det er Rådets vurdering, at de seneste beregninger fra 2015 fortsat er retvisende. Færøernes Statistik (Hagstova Føroya) har udarbejdet en ny befolkningsprognose, men den ændrer ikke på holdbarhedsudfordringen, og der er ifølge Rådet ikke gennemført væsentlige politiske reformer mv. siden de seneste holdbarhedsberegninger.

Med den nuværende finansiering og udgiftsmæssige indretning af det færøske velfærdssamfund vil de offentlige udgifter være stigende frem mod 2050, mens de offentlige indtægter ikke vil stige tilsvarende, målt som andel af bruttonationalproduktet (BNP), *jf. figur 1*.

Den nuværende finanspolitik er således ikke holdbar. Færøernes Økonomiske Råds beregninger viser, at der er behov for budgetforbedringer på 750 mio. kr. eller 5 pct. af BNP for at sikre balance mellem indtægter og udgifter på lidt længere sigt. Beregningerne er ikke en prognose.

Rådet har tidligere bemærket, at holdbarhedsudfordringen er et af de mest presserende emner, og har anbefalet, at den økonomiske politik i højere grad prioriteres og tilrettelægges med fokus på den mellem- og langsigtede økonomiske udvikling.

Figur 1. Offentlige indtægter og udgifter som andel af BNP, 2010-2050. Pct.

Kilde: Færøernes Økonomiske Råd (Búskaparfrágreiðing).

Landsstyret overvejer at gennemføre en forhøjelse af pensionsalderen i forbindelse med en pensionsreform. Det kan bidrage til at styrke den finanspolitiske holdbarhed.

Det vil også styrke den offentlige økonomi, hvis landskassen får større del i ressourcerenten fra fiskerierhvervene. I 2007 op sagde det daværende landsstyre den gældende regulering af fiskeriet pr. 1. januar 2018, og der skal derfor i løbet af 2017 færdigforhandles og vedtages en ny ordning. Landsstyret har bl.a. sendt forslag i høring om i nogen grad at indføre et markedsbaseret system for fiskerettigheder og kvoter mv.

Offentlige finanser

Foreløbige regnskabstal for 2016 viser for første gang i otte år et overskud på landskassens drifts-, anlægs- og udlånsbudget (DAU). Der budgetteres på finansloven for 2017 (FL17) med et overskud på 206 mio. kr. eller godt 1 pct. af BNP, *jf. tabel 1*.

Tabel 1. Landskassens drifts-, anlægs- og udlånsbudget (DAU), 2010-2016. Mio. kr.

	R 2011	R 2012	R 2013	R 2014	R 2015	(R) 2016	FL 2017
Indtægter i alt	4.369	4.223	4.287	4.693	4.493	4.857	4.944
- Overførsler fra staten	616	624	632	635	642	642	642
Driftsudgifter mv.	4.541	4.376	4.463	4.588	4.238	4.416	4.554
Anlægsudgifter	150	182	237	360	337	282	184
DAU-saldo	-322	-335	-413	-254	-83	159	206
Ekstraord. indtægter ¹	10	303	175	5	4	4	58
DAU inkl. ekstraord. indt.	-312	-31	-238	-250	-79	163	148

1 Færøerne bevilligede i 2008 et lån til Island på 300 mio. kr., som blev tilbagebetalt i 2012. Erhvervsfremmefonden (Vinnuframi) blev i 2011 og 2012 nedkapitaliseret med hhv. 10 mio. kr. og 3,4 mio. kr. Landskassen havde i 2013 bl.a. en ekstraordinær indtægt på 160 mio. kr. i forbindelse med nedlæggelsen af Færøernes Landsbank. Tallene for 2016 er foreløbige regnskabstal.

Kilde: Landsstyremrådet for finansanliggender (Fíggyarmálaráðið).

Den betydelige forbedring af DAU-saldoen siden 2013 skyldes budgeteffekter af de stærke konjunkturer. Det går usædvanligt godt for havbrugene og det pelagiske fiskeri, og de offentlige indtægter er derfor større end normalt. Der er således fortsat et strukturelt offentligt underskud.

Statens tilskud til Færøerne har i en årrække udgjort ca. 14 pct. af landskassens indtægter. Tilskuddets størrelse er aftalt for perioden indtil 2019 og fastsat ved lov.

Landskassens obligationsgæld udgjorde 25 pct. af BNP ved udgangen af 2016. Færøerne har ansvaret for den økonomiske politik og beslutter selv, hvordan det offentlige budget finansieres. Det er regeringens politik, at staten ikke garanterer for færøske låneoptag eller låneudstedelser.

Konjunkturudviklingen

Der har været markant økonomisk fremgang på Færøerne i perioden 2013-2016 med en vækst i nominel BNP på 6½-8 pct. årligt. Forbrugerpriserne har i samme periode været faldende, og realvæksten i BNP har således været højere end den nominelle vækst. Færøernes Økonomiske Råd venter, at fremgangen vil fortsætte i år med en stigning i nominel BNP på knap 7 pct.

Den økonomiske aktivitet har især været drevet af fiskeeksporten, der er steget som følge af øgede fangster af makrel, blåhvilling og sild samt højere priser på laks fra havbrug.

Havbrugene er bl.a. begunstiget af det russiske stop for import af fødevarer fra EU og Norge samt problemer i den chilenske opdrætsindustri, som er en af verdens største.

Den samlede fiskeeksport er øget med over 50 pct. siden 2012 og udgjorde godt 7,6 mia. kr. i 2016. Heraf udgjorde laks knap 3,7 mia. kr. og makrel 1 mia. kr.

Fiskeri og fiskeindustri er de bærende erhverv på Færøerne, og eksporten af fiskeprodukter udgør ca. 95 pct. af vareeksporten. Økonomien er derfor også meget sårbar over for ændringer i mængder og priser på fisk.

De øgede indtægter fra fiskeriet har medvirket til, at privatforbruget og investeringerne er stigende, og det er forventningen, at den økonomiske aktivitet de kommende år især vil være drevet af den indenlandske efterspørgsel, mens nettoeksporten ventes at aftage.

De offentlige og private investeringer planlægges at ligge på et højt niveau de kommende år. Lagtinget har besluttet, at der frem mod 2021 skal anlægges to nye tunneller mellem hhv. Eysturoy og Streymoy samt mellem Streymoy og Sandoy. De samlede anlægsomkostninger ventes at udgøre 2,6 mia. kr., som finansieres ved lån, der tilbagebetales ved brugerbetaling. Kommunerne planlægger også større investeringer i bl.a. uddannelsesinstitutioner og boliger.

Færøernes Økonomiske Råd har tidligere vist, at de offentlige investeringer over en årrække har været medvirkende til at forstærke konjunkturudsvingene på Færøerne. Rådet påpeger, at der er betydelig risiko for, at det gentages i den nuværende situation.

Der er aktuelt tegn på kapacitetsproblemer og mangel på arbejdskraft i bygge- og anlægssektoren. Flere anlægsprojekter oplever, at der kun kommer få eller ingen bud i forbindelse med licitationer. Konkurrencen er således begrænset, og omkostningerne er stigende.

Arbejdsmarkedet har generelt været i fremgang de senere år i takt med konjunkturudviklingen. Beskæftigelsen steg til 25.800 lønmodtagere i december 2016 og er dermed nu tæt på det historisk høje niveau i 2007. Ledigheden faldt til 2,3 pct. i januar 2017 og er således meget lav.

Der har ofte været store ændringer i beskæftigelsen og ledigheden i forbindelse med konjunkturudsving. Det skyldes bl.a., at den færøske arbejdsstyrke har kvalifikationer, som er efterspurgt i udlandet, samtidigt med at den er meget mobil.

Den demografiske udvikling er også præget af de gode konjunkturer. Befolkningens størrelse er steget med 1.900 personer eller 4 pct. siden januar 2013 og udgjorde 49.935 personer i januar 2017.

2.2 Råstofområdet

Færøerne har et potentiale for kulbrinter (olie og gas), men ikke for hårde mineraler. Der er siden 2001 gennemført i alt ni efterforskningsboringer i havområdet ved Færøerne med de to sidste i 2014, men der er ikke gjort kommercielle fund. Der er ingen kendte planer om efterforskningsboringer de kommende år. Landsstyret har den 28. februar 2017 fremsat et lovforslag vedrørende en fjerde udbudsrunde for licenser med henblik på at fastholde en interesse for området og fortsætte den hidtidige efterforskning og kortlægning af området.

2.3 Overtagelse af sagsområder

Der blev i december 2016 udarbejdet en dansk-færøsk rapport om overtagelse af sagsområdet person-, familie- og arveretten og underskrevet en fælleserklæring om overtagelse af sagsområdet pr. 29. juli 2018. Forslag til færøsk lovgivning herom behandles i Lagtinget i foråret 2017. I forhold til luftfartsområdet samt udlændingeområdet og grænsekontrollen pågår der et arbejde mellem de færøske og danske myndigheder med henblik på at tilvejebringe et beslutningsgrundlag for de færøske myndigheder.

3. GRØNLAND

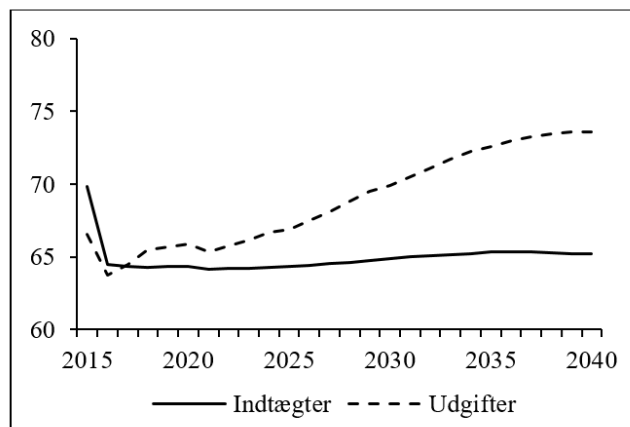
3.1 Grønlands økonomi

Der er aktuelt fremgang i Grønlands økonomi, og væksten var i 2016 høj. Udviklingen er dog ikke udtryk for, at de grundlæggende problemer i økonomien er løst. Grønland står fortsat over for store økonomiske udfordringer i forhold til vækst, beskæftigelse og finanspolitisk holdbarhed. Der er stadig et stort behov for reformer og ny erhvervsudvikling, hvis det grønlandske velfærdssamfund skal fremtidssikres.

Finanspolitisk holdbarhed

Grønlands Økonomiske Råd har siden 2010 foretaget beregninger af den finanspolitiske holdbarhed. Beregningerne viser, at med den nuværende finansiering og udgiftsmæssige indretning af det grønlandske velfærdssamfund, vil de offentlige udgifter være stigende frem mod 2040, mens de offentlige indtægter ikke vil stige tilsvarende, målt som andel af BNP. Det er estimeret, at der vil være behov for budgetforbedringer på knap 1 mia. kr., eller over 7 pct. af BNP i 2035, jf. figur 2. Beregningerne er ikke en prognose.

Figur 2. Offentlige indtægter og udgifter som andel af BNP, 2015-2040. Pct.

Kilde: Grønlands Økonomiske Råd.

Grønlands Økonomiske Råd har tidligere påpeget, at det er nødvendigt at igangsætte en mere omfattende reformproces i Grønland, samt at en udskydelse alene vil øge problemernes omfang og medføre behov for stadig kraftigere tiltag.

Regeringen har tilbudt Naalakkersuisut rådgivning og administrativ bistand i forhold til reformer og initiativer, som Naalakkersuisut ønsker at gennemføre.

Naalakkersuisut fremlagde i forbindelse med Inatsisartuts forårssamling 2016 en holdbarheds- og vækstplan, der består af fire reformspor; øget uddannelsesnivea, fremme vækst og omstilling til en flerstrengt økonomi, modernisering af den offentlige sektor samt øget selvforsørgelse gennem reform af velfærdsydelse, skattesystemet og boligområdet.

Det væsentligste finansieringsbidrag forudsættes at komme fra en modernisering af den offentlige sektor. Det er bl.a. Naalakkersuisuts hensigt at opnå en budgetforbedring på 650 mio. kr. ved en reduktion af det offentlige forbrug (der i dag udgør ca. 7,4 mia. kr.), mens udgifterne til overførsler ikke forventes ændret markant.

Der blev på Inatsisartuts efterårssamling 2016 vedtaget en ny budget- og regnskabslov, som træder i kraft fra 2018. Loven indeholder restriktioner på den økonomiske handlefrihed for selvstyret og kommunerne med bl.a. krav om, at de samlede offentlige finanser skal være i balance eller udvise overskud over fire år. Loven løser ikke de strukturelle problemer i Grønlands økonomi, men den kan medvirke til bedre udgiftsstyring. Finansministeriet har bidraget med faglig rådgivning i forbindelse med udarbejdelsen af loven.

Offentlige finanser

Der budgetteres på finansloven for 2017 (FL17) med et overskud på drifts- og anlægssaldoen (DA) på 22 mio. kr. i år, mens der ventes et samlet underskud i budgetoverslagsårene 2018-2020 på 167 mio. kr., jf. tabel 2.

Tabel 2. Landskassens drifts- og anlægsbudget (DA), 2014-2020. Mio. kr.

	R 2014	R 2015	FL 2016	FL 2017	BO 2018	BO 2019	BO 2020
Indtægter i alt	6.630	6.596	6.594	6.759	6.726	6.740	6.737
- Overførsler fra staten	3.642	3.679	3.682	3.722	3.722	3.722	3.722
Driftsudgifter mv.	5.888	5.819	6.009	6.134	6.128	6.081	6.160
Anlægsudgifter	896	589	685	671	641	653	644
DAU-saldo	-154	188	-100	-46	-43	6	-67
DA-saldo	-222	137	-57	22	-55	-14	-98

Kilde: Grønlands Selvstyre. Finanslov for 2017.

Det er Naalakkersuisuts målsætning, at der samlet set skal være balance på DA-saldoen i en finanslovsperiode. Der budgetteres med et gennemsnitligt årligt underskud på godt 36 mio. kr. på FL17. Da forslag til finanslov for 2017 blev fremlagt i august 2016, var der budgetteret med balance, men der blev i forbindelse med forhandlingerne om finansloven besluttet en række merudgifter, herunder bl.a. en forhøjelse af bevillingen til servicekontrakter på trafikområdet.

Der foreligger endnu ikke regnskabstal for 2016, men de gunstige konjunkturer betyder formentlig, at landskassens resultat vil blive bedre end budgetteret på FL16.

Statens tilskud til Grønland har i en årrække udgjort ca. 55 pct. af landskassens indtægter. Det forventes fortsat at være tilfældet i finanslovsperioden.

Den offentlige sektor i Grønland har et gunstigt gældsudgangspunkt i forhold til de finanspolitiske udfordringer.

Landskassen havde ved udgangen af 2015 en nettoformue på godt 0,7 mia. kr. eller 4¾ pct. af BNP, mens de store selvstyrejede selskaber på samme tidspunkt havde en nettogæld på knap 2,7 mia. kr. eller 18 pct. af BNP. De grønlandske kommuner har ikke nettogæld af betydning.

Grønland har inden for selvstyreordningens kompetencefordeling ansvaret for den økonomiske politik og beslutter selv, hvordan det offentlige budget finansieres. Det er regeringens politik, at staten ikke garanterer for grønlandsk låneoptag.

Konjunkturudviklingen

Den økonomiske aktivitet i Grønland var høj i 2016. Grønlands Økonomiske Råd skønner, at realvæksten i BNP i 2016 var på 4½ pct. mod 1¾ i 2015. I årene 2013-2014 var der økonomisk tilbagegang, jf. tabel 3.

Tabel 3. Forsyningsbalancen 2012-2017. Årlig realvækst i pct.

	Andel af BNP i 2015	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Privat forbrug	43,7	-1,3	-2,3	-1,7	2,1	2,1	1,6
Offentligt forbrug	49,5	0,6	2,4	-0,8	-1,9	0,5	0,5
Bruttoinvesteringer	25,3	-40,1	-21,1	-24,0	11,7	27,5	-2,4
Eksport af varer og tjenester	32,1	-2,0	3,5	-6,3	-10,9	12,0	4,5
Tilgang/endelig anvendelse	150,5	-13,8	-4,1	-6,5	-0,7	7,0	1,2
Import af varer og tjenester	50,5	-29,8	-5,7	-15,6	-5,2	11,4	1,3
Bruttonationalprodukt (BNP)	100,0	1,5	-3,0	-0,8	1,7	4,6	1,1

Kilde: 2014-2015 foreløbige tal fra Grønlands Statistik. 2016-2017 skøn fra Grønlands Økonomiske Råd. Grønlands BNP er foreløbig opgjort til 14,9 mia. kr. i 2015.

Fremgangen i økonomien de seneste år skyldes overvejende fiskeriet, hvor priserne har udviklet sig særdeles gunstigt. Rejefangsten er samtidig øget i 2016 efter en årrække med tilbagegang. Fiskeriet er det bærende eksporterhverv, og rejer er langt det vigtigste produkt.

Naalakkersuisut har på baggrund af den biologiske rådgivning øget rejekvoten med 5.000 tons i 2017 til 90.000 tons, og rejefiskeriet ventes derfor også at bidrage positivt til væksten i år.

I det kystnære fiskeri efter hellefisk er kvoterne fastsat knap 50 pct. over den biologiske rådgivning, mens kvoterne i torskefiskeriet er fastsat tre gange højere end den biologiske rådgivning fra Grønlands Naturinstitut. Der er uenighed om rådgivningsgrundlaget for torsk.

Der har siden 2014 været et betydeligt makrelfiskeri i havet ud for Østgrønland, hvor der i 2014 blev fisket 78.000 tons. De seneste to år har makrelfiskeriet imidlertid ikke opfyldt forventningerne. I 2015 og 2016 blev der fisket hhv. 31.000 tons og 35.000 tons ud af kvoter på 85.000 tons.

Stigende bygge- og anlægsinvesteringer har også bidraget til den økonomiske vækst de seneste år. Det afspejler dels nogle store enkeltprojekter uden for finansloven (ny containerhavn og statens fængselsbyggeri i Nuuk), dels en normalisering af niveauet for selvstyrets anlægsinvesteringer. De samlede investeringer ventes i år at falde og dermed trække den økonomiske vækst ned.

Investeringer i råstofefterforskning i Grønland har været på et forholdsvis lavt niveau de senere år. Det skyldes formentlig især lave verdensmarkedspriser på mange råstoffer. Det har medvirket til at reducere rentabiliteten i flere af de grønlandske mineprojekter og har samtidig vanskeliggjort finansiering. Sandsynligheden for, at råstofudvinding i Grønland kan blive et bærende erhverv i løbet af få år, er dermed blevet mindre.

Det ventes dog, at to mindre projekter kommer i drift i år. Rubinminen Aappaluttoq ved Qeqertarsuaat (Fiskenæsset) har påbegyndt drift i foråret 2017, mens en anorthositmine ved Kangerlussuaq (Sdr. Strømfjord) ventes at åbne i andet halvår 2017. Mineralet anorthosit indgår bl.a. i produktion af fiberglas. De to miner vil hver kunne beskæftige 60-80 personer. Projekterne vil ikke i sig selv få væsentlig samfundsøkonomisk betydning, men vil lokalt kunne bidrage til aktivitet og beskæftigelse, ligesom der for Grønland er en vigtig signalværdi i, at der er aktiv minedrift.

Mineprojektet med sjældne jordarters metaller, uran og zink ved Kuannersuit (Kvanefjeldet) afventer fortsat, at selskabet GME indgiver ansøgning om udnyttelsestilladelse. Der udestår en offentlig høringsproces og en miljøvurdering (VVM), inden det kan ske. Der er i december 2016 desuden udstedt en udnyttelsestilladelse til en zinkmine ved Citronen Fjord i Nordøstgrønland. Der er tale om større mineprojekter.

Inatsisartut har tilsluttet sig forslag fra Naalakkersuisut om en række lufthavnsprojekter over de kommende år. Der er oprettet et selvstyrejet selskab Kalaallit Airports A/S, som skal stå for det videre arbejde med projekter i Nuuk, Ilulissat og Qaqortoq. Projekterings- og rådgivningsarbejdet er igangsat. Det er forventningen, at selskabet i løbet af 2017 vil redegøre nærmere for tidsplan, omkostninger og finansiering.

Der er herudover besluttet nye lufthavne på Østkysten i Tasiilaq og Ittoqqortoormiit samt mindre lokale baner i et antal byer. Disse forudsættes projekteret og anlagt som anlægsopgaver på finansloven. Der er på finansloven for 2017 afsat 15 mio. kr. årligt i perioden 2017-2020 til planlægningsarbejde i forbindelse med nye lufthavne, som ikke skal anlægges i regi af Kalaallit Airports A/S. Der er ikke budgetteret med udgifter til egentlige anlægsarbejder vedrørende disse nye lufthavne.

Anlægsaktivitet i forbindelse med lufthavnsprojekter kan medvirke til at opretholde en positiv realvækst i økonomien de kommende år, hvis den nødvendige finansiering kan tilvejebringes. Projekterne skal dog være rentable for at skabe vækst på længere sigt. Grønlands Økonomiske Råd konstaterede i sin seneste rapport, at det er højest usikkert, om den samlede plan for nye lufthavne er samfundsøkonomisk hensigtsmæssig og realiserbar.

Privatforbruget har siden 2015 bidraget positivt til den økonomiske aktivitet, og det ventes også at være tilfældet i år. Udviklingen i privatforbruget skal ses i sammenhæng med, at ledigheden de seneste år er faldet. Ledigheden er dog fortsat på et højt niveau, og den private beskæftigelse er lav.

Grønlands Statistik udarbejder en årlig opgørelse over ledigheden. Den seneste opgørelse vedrører 2015, hvor ledig-

heden var på godt 9 pct. Der er tegn på, at ledigheden siden da er faldet i takt med konjunkturudviklingen, og den er formentlig aktuelt på 7-8 pct.

Grønlands Økonomiske Råd har tidligere bemærket, at den høje ledighed i Grønland hovedsageligt er betinget af strukturelle forhold, herunder manglende kvalifikationer og problemer med incitamentet til at søge arbejde. Rådet peger på, at manglende incitamentet til at søge arbejde bl.a. kommer til udtryk ved, at der de senere år har været en væsentlig stigning i antallet af udenlandske lavtlønnede, som er beskæftiget på områder, der anvender ufaglært arbejdskraft.

En betydelig andel af den højtuddannede arbejdskraft kommer udefra på grund af et lavt uddannelsesniveau i den grønlandske befolkning. Naalakkersuisut har stor fokus på uddannelsesområdet. Der anvendes mange ressourcer, og flere fuldfører en uddannelse over folkeskoleniveau end tidligere, men der er stadig mange, som ikke kommer i gang med en uddannelse eller først starter sent. Der er et meget højt frafald i uddannelsessystemet, og gennemsnitsalderen for færdiguddannede er høj.

3.2 Erhvervsamarbejde

Selvstyret har overtaget størstedelen af erhvervsområdet, og der er et væsentligt samarbejde mellem Grønland og Danmark på området.

Som opfølgning på den dansk-grønlandske rapport fra februar 2015 om kommercielt erhvervsamarbejde mellem Grønland og Danmark har der især været fokus på at tiltrække finansiering til erhvervsprojekter. Vækstfonden kan nu yde medfinansiering til virksomheder med hjemsted i Grønland, både i form af egenkapitalinvesteringer, lån og garantier. Eksportkreditfonden kan garantere grønlandske projekters køb af danske produkter. Desuden har Den Nordiske Investeringsbank etableret en Arktisk lånefacilitet på 500 mio. euro. Endelig er der i regi af den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer mulighed for, at der kan ydes finansiering til projekter med deltagelse af et EU-land og et Oversøisk Land og Territorium (OLT), herunder Grønland, såfremt projektet i øvrigt er kommercielt, sundt og opfylder relevante kriterier.

Erhvervsministeriet arbejder på at opdatere erhvervsretlig lovgivning for Grønland, herunder selskabsloven, lov om erhvervsdrivende fonde, årsregnskabsloven og bogføringsloven.

Der er i samarbejde mellem danske og grønlandske myndigheder udarbejdet en model for erhvervsregistrering, således at grønlandske virksomheder fremover kan registreres i det danske CVR-register frem for i Det Grønlandske Erhvervsregister. Samtidig er danske og grønlandske myndigheder i dialog om grønlandske virksomheders mulighed for at få tildelt digital signatur/NemID, hvilket forventes at kunne ske den 1. januar 2018.

3.3 Samarbejdsaftaler og lovgivning om udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske forhold vedrørende uran

Grønland og Danmark har fortsat det tætte og konstruktive samarbejde om opfølgningen på anbefalingerne i uranarbejdsgruppens rapport fra 2013. Regeringen og Naalakkersuisut indgik primo 2016 en række aftaler, der fastlægger den samlede ramme for, hvordan Danmark og Grønland samarbejder om de særlige udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske forhold, der knytter sig til udvinding og eksport af uran og andre radioaktive stoffer i Grønland. Med aftalerne etableres et konkret samarbejde, der sikrer, at Grønland kan fort-

sætte sine bestræbelser på at etablere minedrift samtidig med, at Kongeriget overholder de internationale forpligtelser og lever op til de højeste internationale standarder på ikke-spredningsområdet.

Som yderligere opfølgning vedtog Folketinget i juni 2016 to lovforslag for Grønland om hhv. sikkerhedskontrol og eksportkontrol med dual use-produkter (produkter med både civil og militær anvendelse) i Grønland. Implementeringen heraf gennemføres nu i et tæt samarbejde mellem danske og grønlandske myndigheder.

Grønland blev herudover i 2016 omfattet af fire konventioner på det nukleare område. Der pågår et fælles dansk-grønlandsk arbejde for at realisere, at den territoriale begrænsning for Grønland ophæves for yderligere to internationale konventioner på det nukleare område.

Det er regeringens opfattelse, at et fåtal af andre råstoffer end uran også kan have udenrigs-, forsvars- eller sikkerhedspolitiske aspekter – afhængig af forholdene vedrørende det enkelte råstof/råstofprojekt. Der er etableret et konstruktivt samarbejde og gensidig informationsudveksling mellem danske og grønlandske myndigheder for bl.a. at kunne varetage Kongerigets samlede udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske interesser i respekt for, at råstofområdet er overtaget af Grønland efter selvstyrelovens bestemmelser.

3.4 Servicekontrakten på Thulebasen

USA offentliggjorde ultimo oktober 2014 udfaldet af udbudsrunderen om servicekontrakten på Thulebasen for perioden efteråret 2015-2022. De virksomheder, der tabte udbudsrunderen, gjorde indsigelser, hvilket har ført til, at der har været et langstrakt retssagsforløb ved de amerikanske domstole, som senest – ved dom af 23. juni 2016 – resulterede i, at udfaldet af udbuddet blev opretholdt. En af de budgivende virksomheder har primo 2017 anmodet om en genoptagelse af retssagen ved 1. instansdomstolen. Det er uklart, hvilken betydning det vil få for det videre sagsforløb, herunder forhandlingerne mellem Danmark og Grønland på den ene side og USA på den anden om rammerne for kommende udbud. Formålet med forhandlingerne er, at den amerikanske tilstedeværelse i Grønland i videst muligt omfang kommer Grønland og det grønlandske samfund til gode.

3.5 Camp Century

I august 2016 udkom en artikel i *Geophysical Research Letters*, der peger på, at klimaforandringer i Grønland muligvis kan frigøre lagre af affald fra den nedlagte amerikanske Camp Century base. Affaldet risikerer at blive frigivet, idet isen i Camp Century-området ifølge artiklen om cirka 150 år forventeligt vil være smeltet så meget, at det miljøfarlige affald, som pt. befinder sig under 30-75 meter is, bliver blotlagt. Der kan om godt 50 år være risiko for udsivning via smeltet vandet. Regeringen har, efter aftale med Naalakkersuisut, besluttet at igangsætte en række initiativer vedrørende Camp Century. Danske myndigheder er i dialog med de grønlandske myndigheder om den nærmere tilrettelæggelse heraf. Konkret omfatter initiativerne bl.a. monitoring af is-afsmeltningen og nye målinger og vurderinger af radioaktiviteten i området ved Camp Century samt en miljømæssig kortlægning af det efterladte affald og efterfølgende miljø- og sundhedsmæssige vurderinger.

3.6 Skærpede sejladsikkerhedskrav i Grønland

Den 1. januar 2017 trådte polar-koden, som er vedtaget af FN's internationale søfartsorganisation (IMO), i kraft. Koden

udgør et internationalt bindende regelsæt for sejlads i polarområder. Med koden stilles skærpede krav til skibenes konstruktion, udstyr, operation, besætningernes kompetencer samt indføres regler til beskyttelse af det sårbare arktiske miljø. Kravene gælder for skibe med en bruttotonnage større end 500 og alle passagerskibe i international fart i polare farvande. I 2016 blev der også indført skærpede nationale krav til sejladsikkerhed i Grønland, særligt med fokus på passagerskibe med mere end 250 passagerer, som nu er omfattet af lodspligt.

3.7 Grønlands relation til EU i forhold til fiskeri

Grønland, Danmark og EU-Kommissionen underskrev i december 2015 en ny Protokol til Fiskeripartnerskabsaftalen for en femårig periode (2016-2020). Aftalen er gensidigt fordelagtig og giver Grønland en årlig finansiel godtgørelse på 17,8 mio. euro til gengæld for EU-adgang til at fiske bl.a. torsk, rødfisk, hellefisk og rejer i grønlandske farvande.

3.8 Socialt udsatte grønlandere i Danmark

Socialt udsatte grønlandere udgør en mindre del af den samlede gruppe af grønlandere i Danmark. De er i udgangspunktet ramt af de samme sociale problemer som udsatte danskere, men der kan være kulturelle og sproglige barrierer, som gør dem særligt sårbare.

Der blev med satspuljeaftalen for 2017 afsat i alt 36,4 mio. kr. over fire år til effektiv støtte til udsatte grønlandere i Danmark. Initiativet består af fire spor: Udvikling og afprøvning af metoder for at etablere og fastholde kontakt til udsatte grønlandere, en fortsættelse af strategien fra 2013-2016 og fastholdelse af udviklingen, en videreførelse af inklusionsindsatsen i De Grønlandske Huse til 2019 samt specialiserede tilbud til frivillige organisationer og private aktører.

3.9 Samarbejde om socialt udsatte børn og unge i Grønland

De grønlandske myndigheder samarbejder med Socialstyrelsen med henblik på faglig sparring om styrket juridisk og fagligt tilsyn på socialområdet og inspiration til at udarbejde vejledningsmateriale til sagsbehandlingen og de sociale indsatser i Grønland.

Der blev med satspuljeaftalen for 2017 afsat i alt 10 mio. kr. i perioden 2017-2020 til at styrke samarbejdet. Midlerne er afsat til, at Socialstyrelsen og Ankestyrelsen fagligt kan understøtte selvstyrets indsats på børneområdet, herunder i forhold til at udvikle tilsynet med de sociale tilbud i Grønland, uddanne medarbejdere, udvikle den faglige ledelse mv. efter nærmere aftale med de grønlandske myndigheder.

Der er i dialog med selvstyret afsat 5 mio. kr. på finansloven for 2017 til midlertidig opnormering af Den Centrale Rådgivningsenhed i Grønland. Midlerne skal anvendes til at understøtte sagsbehandlingen i børnesagerne i de grønlandske kommuner.

3.10 Grønlandsk præst i Danmark

Der har siden juni 2014 været ansat en grønlandsk præst tilknyttet Aarhus Stift til betjening af de grønlandere, der opholder sig frivilligt i Danmark. Kirkeministeren er i dialog med selvstyret med henblik på at afdække muligheder for en yderligere forbedring af den kirkelige betjening for de grønlandere, der opholder sig frivilligt i Danmark.

3.11 Kommunefogeder

Kommunefogederne udfører et vigtigt arbejde i lokalsamfundet ved at bistå politiet i bygder, hvor der ikke er en politista-

tion. I 2016 reviderede Grønlands Politi uddannelsen for kommunefogeder, og kommunefogederne blev tildelt bred udrustning. Grønlands Politi vil i 2017 prioritere at være mere til stede i bygderne med henblik på at forebygge i bred forstand og udføre tryghedsskabende indsatser.

3.12 Landsforsvarer

Justitsministeriet udpegede i marts 2017 en landsforsvarer for Grønland. Landsforsvareren har til opgave at stå for uddannelse og rådgivning af de autoriserede forsvarere i Grønland, der som hovedregel ikke er jurister, men som efter at have gennemgået en kortere uddannelse har forsvarerhvervet som bibeskæftigelse.

3.13 Overtagelse af sagsområder

En dansk-grønlandsk arbejdsgruppe afleverede i juni 2016 en redegørelse om grønlandsk overtagelse af arbejdsmiljøområdet på land. Inatsisartut forventes på forårssamlingen 2017 at behandle beslutningsforslag om grønlandsk overtagelse af sagsområdet pr. 1. juli 2018.

4. FÆLLES INDSATSOMRÅDER INDEN FOR RIGSFÆLLESSKABET

4.1 Forfatningsarbejde

Lagmanden har tilkendegivet, at en færøsk forfatning vil have karakter af et identitetsdokument, der ligger inden for rammerne af rigsfællesskabet, og det er ikke hensigten, at Færøerne med forfatningen skal træde ud af rigsfællesskabet. Lagmanden har også tilkendegivet, at et forslag til en forfatning for Færøerne bliver fremsat for Lagtinget i den kommende lagtingssamling, der indledes til Olai (29. juli), med henblik på at blive sat til folkeafstemning den 25. april 2018.

I Grønland besluttede Inatsisartut i efteråret 2016 at nedsætte en forfatningskommission, der skal udarbejde et udkast til en forfatning for Grønland. Naalakkersuisut skal formulere kommissoriet og sammensætte kommissionen med medlemmer, som udpeges efter indstilling fra partierne i Inatsisartut. Formands- og næstformandsposten går til hhv. det største og næststørste parti i Inatsisartut, dvs. Siumut og IA. Det er endnu ikke afklaret, om kommissionen skal arbejde med et forfatningsudkast, som skal have virkning, mens Grønland fortsat er en del af rigsfællesskabet, eller først træde i kraft, når Grønland måtte blive selvstændig. Naalakkersuisut forventer, at arbejdet vil tage tre år.

Regeringen er positiv over for dialog med Færøerne og Grønland om de spørgsmål, der opstår i forbindelse med et forfatningsarbejde med henblik på at sikre, at egne forfatninger – indtil Færøerne og Grønland måtte blive selvstændige stater – kan rummes inden for rigsfællesskabets rammer.

4.2 Færøernes og Grønlands mulighed for at indgå folkeretlige aftaler

Med loven om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler og selvstyreloven for Grønland har landsstyrene hver især fuldmagt til på rigets vegne at forhandle og indgå folkeretlige aftaler, som alene vedrører hhv. henholdsvis Færøerne og Grønland og fuldt ud angår overtagne sagsområder.

Færøerne og Grønland kan i fællesskab beslutte at anvende fuldmagtsordningen, hvis en aftale vedrører både Færøerne og Grønland og angår fuldt ud overtagne områder, således at de handler i forening på rigets vegne. Kongeriget Dan-

mark er efter regeringens opfattelse ét folkeretssubjekt, og sådanne aftaler forhandles og indgås under formlen »Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland« (DFG-modellen).

DFG-modellen anvendes bl.a. i visse fiskerierorganisationer, hvor Danmark ikke er selvstændigt medlem, men er dækket af EU's medlemskab, og hvor Færøernes og Grønlands interesser varetages ved, at Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland deltager som selvstændigt medlem. Det gør sig bl.a. gældende i NEAFC, der bl.a. dækker migrerende fiskebestande i Nordøstatlant. Færøerne og Grønland kan have krydsende interesser i sådanne fiskeriforhandlinger, og der kan derfor være behov for at søge at udvikle samarbejdet for at imødegå dette. Færøerne og Grønland har rejst ønske om at ændre fuldmagtsordningen.

4.3 Kyststatsforhandlingerne om kvoter for makrel, sild og blåhvilling

Fiskeriet er det bærende erhverv på Færøerne og i Grønland, jf. afsnit 2.1 og 3.1, og kyststatsforhandlinger om fiskekvoter kan derfor have stor betydning.

Makrel

Efter flere års konflikt lykkedes det den 12. marts 2014 kyststatsparterne EU, Norge og Færøerne at blive enige om en femårig fordelingsaftale for makrel (2014-2018). I aftalen er 15,6 pct. af TAC'en ufordelt. Der er således afsat en mængde til andre lande, fx Island, Rusland og Grønland, hvis disse lande på et senere tidspunkt tilslutter sig aftalen. For 2017 er den samlede kvote (TAC) fastsat til godt 1 mio. tons. Grønland blev i 2016 anerkendt som deltager i kyststatsforhandlingerne for makrel og deltager fremover på lige fod med de øvrige parter.

Atlanto-skandisk sild

Kyststaterne har fastsat TAC på knap 650.000 tons for atlanto-skandisk sild for 2017, men det er ikke lykkedes at blive enige om en fordeling. Parterne fastsætter således deres kvoter unilateralt. Færøerne har fastsat en kvote for 2017 på knap 126.000 tons svarende til en andel på 19,4 pct. af TAC mod 17,7 pct. i 2016. Grønlands anmodning om status som deltager i kyststatsforhandlingerne for sild i 2016 blev ikke imødekommet, da Norge har bedt om yderligere dokumentation.

Blåhvilling

Kyststaterne har fastsat TAC på godt 1,3 mio. tons for blåhvilling for 2017, men det er ikke lykkedes at blive enige om en fordeling. Parterne fastsætter således deres kvoter unilateralt, og Færøerne har sat kvoten til godt 477.000 tons, hvilket er samme kvoteandel som i 2016.

4.4 Samarbejde på udenrigsområdet

Færøerne og Grønland har over årene øget det internationale engagement og samarbejder med Danmark på det udenrigspolitiske område inden for de retlige rammer, der bl.a. følger af hjemmestyre- og selvstyreordningerne og grundloven. Samarbejdet foregår både bilateralt og i en række internationale fora, hvor der inden deltagelsen foregår koordinering af rigsfællesskabets interesser. Udenrigsministeriet og ambassaderne fungerer som udenrigstjeneste for hele Kongeriget og støtter Færøerne og Grønland i den internationale interessevaretagelse.

EU-samarbejde mv.

EU er en vigtig samarbejdspartner for Færøerne og Grønland, og der arbejdes målrettet på at styrke og udbygge relationerne.

Centralt i Grønlands samarbejde med EU står fiskeriproto-kollen og gennemførelsen af aktiviteter til udvikling af den grønlandske uddannelsessektor som fastlagt i Grønlandsinstrumentet/Partnerskabet fra 2014 med et rammebeløb på 217,8 mio. euro over syv år fra 2014-2020. Grønland er omfattet af EU's ordning for Oversøiske Lande og Territorier (OLT) og deltager aktivt i samarbejdet i dette forum. Udenrigsministeriet deltager sammen med Grønland i EU-OLT Forum og arbejder ud fra de prioriteringer, som Grønland har fastlagt for et tidssvarende og ligeværdigt forhold.

Regeringen og Naalakkersuisut mener, at bæredygtige sælprodukter frit bør kunne handles internationalt på linje med andre naturressourcer uden handelshindringer og stigmatisering. Grønlands eksport af sælprodukter til EU er omfattet af Inuit-undtagelsen, der giver fuld adgang til EU, og EU er forpligtet til at informere om regler for salg af sælprodukter fra inuitsamfund.

Færøernes landsstyre bestræber sig over for EFTA-landene (Norge, Island, Schweiz og Liechtenstein) på færøsk medlemskab af EFTA. Bestræbelserne støttes fra dansk side.

Både Færøerne og Grønland er tilknyttet arbejdet i regeringens Brexit Task Force, der er etableret under Udenrigsministeriet. Fra regeringens side lægges der vægt på et tæt og løbende samarbejde med Færøerne og Grønland om Brexit-forhandlingerne for at varetage rigsfællesskabets interesser, hvor ikke mindst fiskeriområdet er centralt.

Nordisk samarbejde

Færøerne og Grønland deltager i Nordisk Ministerråds og Nordisk Råds arbejde. Færøerne ansøgte i oktober 2016 om fuldgyldigt medlemskab af Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd, hvilket dog ikke blev imødekommet. Færøerne og Danmark arbejder nu sammen om at finde en tilpasset model for færøsk deltagelse i Nordisk Ministerråd.

Færøernes og Grønlands hvalfangst

Udenrigsministeriet, herunder ambassaderne, har i koordinat-ion med det færøske landsstyre imødegået kritik fra det internationale civilsamfund baseret på urigtig information om Færøernes hvalfangst. Færøerne har egen lovgivnings- og forvaltningskompetence for fangst af småhvaler.

Udenrigsministeriet har sammen med Grønlands Departement for Fiskeri og Fangst taget initiativ til at styrke forvaltningen af hvalkvoter til oprindelige folk i den internationale hvalfangstkommission (IWC). Der er i IWC opnået øget fokus på en mere fair og rettighedsbaseret kvoteforvaltning af oprindelige folks storhvalfangst.

Internationalt handelssamarbejde

Færøerne og Grønland har en interesse i at styrke og udvikle handelssamarbejdet med tredjelande, især på fiskeriområdet. Færøerne arbejder bl.a. på at indgå frihandelsaftaler med en række tredjelande samt på at modernisere frihandelsaftalen med EU. Fra dansk side støtter man Færøernes ønske i EU-regi. Grønland er bl.a. ved at kortlægge internationale handelsprioriteter og væsentlige toldbarrierer for grønlandske eksportprodukter.

Udenrigsministeriet og ambassaderne støtter aktivt Færøerne og Grønland i bestræbelserne på at fremme deres handelsinteresser internationalt og fremme gunstig adgang for

Færøerne og Grønland til relevante eksportmarkeder. Det omfatter konkrete handelsfremstød og støtte til erhvervsvirksomheder fra de to rigsdeler og dialog om mulighederne for at indgå bilaterale frihandelsaftaler med tredjelande. Endvidere ydes der bistand til at fremme, at vigtige samhandelspartnere yder Færøerne og Grønland de præferencetoldsatser, de er berettiget til i kraft af Kongerigetets medlemskab af WTO.

Oprindelige folk og FN-systemet

I december 2015 blev der afholdt et nordisk møde om opfølgning på resultatet fra Verdenskonferencen om Oprindelige Folk med deltagelse af de nordiske oprindelige folk. Fra dansk-grønlandsk side arbejdes der for en forbedret adgang for oprindelige folk til at deltage i FN's arbejde.

FN's klimaforhandlinger

Der er under de internationale klimaforhandlinger om en global klimaaftale løbende kontakt mellem regeringen, Naalakkersuisut og Færøernes landstyre.

4.5 Afdækning af grænsehindringer og hindringer inden for rigsfællesskabet

Regeringen har i samarbejde med de færøske og grønlandske myndigheder identificeret såvel grænsehindringer inden for rigsfællesskabet som nordiske grænsehindringer og udarbejdet en oversigt herover. I forbindelse med arbejdet er der bl.a. udarbejdet en rapport om kortlægning af pensionsreglerne inden for rigsfællesskabet.

Hindringer inden for rigsfællesskabet kan være områder, hvor en forskellig retstilstand i de enkelte rigsdeler kan skabe uhensigtsmæssigheder eller hindringer, fx ved flytning mellem rigsdelerne. Ved visse hindringer kan der være behov for at arbejde for at ændre retstilstanden, mens en forskellig retstilstand på andre områder kan være velbegrunnet.

Det videre arbejde med at løse grænsehindringer, hvor der er behov herfor, varetages i et samarbejde mellem de relevante myndigheder i Danmark, Grønland og på Færøerne.

4.6 Kontinentalsokkelprojektet

Kongeriget indleverede den 15. december 2014 videnskabelig dokumentation til Kommissionen for Kontinentalsokkens Grænser (CLCS) for det femte krav på kontinentalsokkel uden for 200 sømil, som dækker et område nord for Grønland på ca. 895.000 km². Der er samlet indleveret krav på kontinentalsoklen nord og syd for Færøerne samt syd, nordøst og nord for Grønland.

CLCS gav sin anbefaling vedrørende kravet nord for Færøerne i 2014. Området overlapper med krav fra Island og Norge, og de tekniske delingsforhandlinger mellem parterne forventes afsluttet i 2017. For de øvrige fire områder forestår formentlig et mere end 10 år langt beredskabs- og forhandlingsforløb. Der er i 2017 etableret et fast beredskab til at sikre data, tolkning af nye data og muligheder for at udvide og styrke submissioner samt vurdere andre landes anbefalinger ved CLCS og evt. konsekvens heraf for Kongeriget.

4.7 Forsvarets opgaveløsning på Færøerne og i Grønland

Forsvaret varetager suverænitetss- og myndighedsopgaver på Færøerne og i Grønland i form af farvandsovervågning og suverænitetshævdelse. I Grønland varetages tillige eftersøgnings- og redningstjeneste samt opgaver på havmiljøområdet. Forsvaret bidrager også med løsning af en række øvrige opgaver, fx vedrørende fiskeriinspektion, søopmåling og støtte til politiet.

Havmiljørisikoanalyse

Forsvaret arbejder med et oplæg til et nyt havmiljøberedskab i Grønland inden for Forsvarets ansvarsområde. Oplægget tager udgangspunkt i havmiljørisikoanalysen for Grønland fra april 2016, der giver et billede af de samlede risici i relation til havmiljøet omkring Grønland, samt i en tilhørende analyse vedrørende risikoreducerende og beredskabsmæssige tiltag på havmiljøområdet.

Aftale om styrkelse af Forsvarsministeriets opgaveløsning i Arktis I december 2016 indgik regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre aftale om styrkelse af Forsvarsministeriets opgaveløsning i Arktis på baggrund af Analyse om Forsvarsministeriets fremtidige opgaveløsning i Arktis fra 2016. Det blev endvidere aftalt at genetablere Forsvarets tilstedeværelse i Grønland. Forsvarsministeriet vil have fokus på at implementere aftalen, herunder gennemføre miljøoprydning efter nærmere aftale med Naalakkersuisut og Sermersooq Kommune.

4.8 Politi

Grønlands og Færøernes Politi udgør hver for sig én samlet politikreds og er en del af dansk politi. Politiet varetager traditionelle politi- og anklagermæssige opgaver samt en række opgaver på vegne af andre rigsmyndigheder. Politiet er desuden ansvarligt for eftersøgning og redning til lands og i Grønland tillige mindre eftersøgnings- og søredningsoperationer i lokale farvandsområder. Endvidere har politiet det overordnede ansvar for koordineringen af den samlede indsats ved alle ulykker og katastrofer.

Færøernes Politi har de seneste år arbejdet på at indgå en regional samarbejdsaftale med Reykjavik Politi i Island om informationsudveksling mv. Aftalen forventes underskrevet i foråret 2017.

4.9 Søkortlægning

Der blev i 2009 indgået aftale mellem regeringen og Naalakkersuisut om bl.a. at øge fremdriften for udarbejdelse af søkort for Grønland med henblik på at øge sejladsikkerheden. Efter aftalen skal der produceres 73 søkort over Sydvestgrønland inden udgangen af 2018. Med udgangen af 2016, var der i alt produceret 32 søkort. Grundet medarbejder- og kompetencetab i forbindelse med Geodatastyrelsens udflytning til Aalborg har det ikke været muligt at udgive nye grønlandske søkort i 2016. Det ventes heller ikke at være muligt i 2017. Der er dialog mellem danske myndigheder og selvstyret om en ny produktionsplan af grønlandske søkort.

4.10 Finansiell regulering og tilsyn

Finansiell regulering og tilsyn er rigsanslggender. Reguleringen på områderne har – i sammenhæng med den førte økonomiske politik på Færøerne og i Grønland – stor betydning for den finansielle stabilitet. De færøske og grønlandske bankmarkeder er bl.a. karakteriseret ved, at der er færre institutter end i Danmark, at flere institutter har forholdsvis store markedsandele, samt at en række institutter er store i forhold til Færøernes og Grønlands økonomi.

Reglerne om kapitalkrav (fra CRR-forordningen og CRD IV-direktivet) trådte i kraft på Færøerne den 1. juli 2015 og i Grønland den 1. januar 2016. Finanstilsynet udpegede den 30. november 2015 BankNordik, Eik Banki og Norðoya Spari-

kassi som systemisk vigtige finansielle institutter (SIFI'er) på Færøerne. Pr. 1. januar 2016 trådte et kapitalkrav fastsat af erhvervs- og vækstministeren i kraft for de udpegede SIFI'er. Finanstilsynet udpeger SIFI'er i Grønland senest den 30. juni 2017, hvorefter erhvervsministeren fastsætter kapitalkrav.

Færøernes landsstyre og Naalakkersuisut bekræftede i efteråret 2015, at man ønsker, at regler svarende til EU-reglerne om krisehåndtering af banker mv. bliver gennemført hhv. på Færøerne og i Grønland. Det er forventningen, at reglerne kan træde i kraft på Færøerne ultimo 2017 og i Grønland i løbet af 2018.

4.11 Forsknings samarbejde

Forum for Arktisk Forskning har eksisteret siden 2013, hvor Uddannelses- og Forskningsministeriet nedsatte forummet med deltagelse af centrale forskningsaktører i rigsfællesskabet. Færøernes landsstyre og Naalakkersuisut indgår som observatører.

Forum for Arktisk Forskning udarbejdede i 2016 bl.a. en profilbrochure om den arktiske forskning inden for rigsfællesskabet med henblik på at synliggøre og promovere aktiviteterne. I første halvdel af 2016 afleverede Forum for Arktisk Forskning sin anden årlige redegørelse til uddannelses- og forskningsministeren med anbefalinger til rigsfællesskabets arktiske forskning.

I november 2016 lancerede uddannelses- og forskningsministeren en ny strategi for forskning og uddannelse vedrørende Arktis. Strategien er en del af udmøntningen af Kongerigets Arktisk Strategi 2011-2020 og rummer forslag til konkrete initiativer, der skal styrke den danske forskning i Arktis.

I regi af Arktisk Råd er der forhandlet en juridisk bindende aftale om forskningssamarbejde blandt de otte arktiske stater og med mulighed for samarbejde med Arktisk Råds observatørstater. Aftalen forventes underskrevet på Arktisk Råds udenrigsministermøde i maj 2017.

4.12 Undervisning om Færøerne og Grønland i de danske skoler mv.

På undervisningsområdet er der inden for de gymnasiale uddannelser samarbejdsaftaler mellem Undervisningsministeriet og hhv. de færøske og grønlandske myndigheder.

Undervisningsministeriet har taget en række initiativer, der understøtter undervisning i emner om færøske og grønlandske forhold og derved også udbreder kendskabet til rigsfællesskabet. Det drejer sig bl.a. om særlige temasider på Danmarks Læringsportal, EMU.dk. Temasiderne dækker grundskoleområdet og de gymnasiale uddannelser. Her findes inspirationsmaterialer og generelle informationer om rigsfællesskabet og fokus specifikt på Færøerne og Grønland. På grundskole- og gymnasieområderne er der endvidere udviklet undervisningsforløb og læringsaktiviteter om rigsfællesskabets historie og udvikling. I 2016 var Færøerne og Grønland tema i forbindelse med udmøntning af Undervisningsministeriets udlodningsmidler.

Hermed slutter redegørelsen.